TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 21 d.*

Sujungtose bylose C-411/10 ir C-493/10

dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, kuriuos 2010 m. liepos 12 d. ir spalio 11 d. sprendimais pagal SESV 267 straipsnį pateikė *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Jungtinė Karalystė) ir *High Court* (Airija) ir kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2010 m. rugpjūčio 18 d. ir spalio 15 d., bylose

N. S. (C-411/10)

prieš

Secretary of State for the Home Department

ir

M. E. (C-493/10),

A. S. M.,

* Proceso kalba: anglų.

M. T.,

K. P.,

E. H.

prieš

Refugee Applications Commissioner,

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

dalyvaujant:

Amnesty International Ltd ir AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK) (C-411/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK) (C-411/10),

Equality and Human Rights Commission (EHRC) (C-411/10),

Amnesty International Ltd ir AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (IRL) (C-493/10),

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (IRL) (C-493/10),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský ir U. Lõhmus, teisėjai A. Rosas (pranešėjas), M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Arabadjiev, C. Toader ir J.-J. Kasel,

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. birželio 28 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— N. S., atstovaujamo *QC* D. Rose, baristerių M. Henderson ir A. Pickup bei *Legal Officer* S. York,

— M. E. ir kt., atstovaujamų *BL* C. Power, *SC* F. McDonagh ir solisitoriaus G. Searson,

— *Amnesty International Ltd ir AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe) (UK)* (C-411/10), atstovaujamų baristerių S. Cox, S. Taghavi ir *BL* J. Tomkin,

— *Amnesty International Ltd ir AIRE Centre (Advice on Individual Rights in Europe)* (IRL) (C-493/10), atstovaujamų *SC* B. Shipsey, *BL* J. Tomkin ir solisitoriaus C. Ó Briain,

— *Equality and Human Rights Commission (EHRC)*, atstovaujamos *QC* G. Robertson, solisitorių J. Cooper ir C. Collier,

— *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (UK)*, atstovaujamo *QC* R. Husain, solisitoriaus R. Davies, baristerių S. Knights ir M. Demetriou,

— Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo *SC* S. Moorhead ir *BL* D. Conlan Smyth,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos C. Murrell, padedamos baristerio D. Beard,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet ir T. Materne,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir N. Graf Vitzthum,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos A. Samoni-Rantou, M. Michelogiannaki, T. Papadopoulou, F. Dedousi ir M. Germani,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues, E. Belliard ir B. Beaupère-Manokha,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* M. Russo,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. M. Wissels ir M. Noort,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Hesse,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Arciszewski, B. Majczyna ir M. Szpunar,

— Slovėnijos vyriausybės, atstovaujamos N. Aleš Verdir ir V. Klemenc,

— Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande, M. Wilderspin ir H. Kraemer,

— Šveicarijos Konfederacijos, atstovaujamos O. Kjelsen,

susipažinęs su 2011 m. rugsėjo 22 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Abu prašymai priimti prejudicinį sprendimą susiję su, pirma, 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109), 3 straipsnio 2 dalies, antra, Europos Sąjungos pagrindinių teisių, įskaitant teises, išvardytas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 1, 4, 18 straipsniuose, 19 straipsnio 2 dalyje ir 47 straipsnyje, ir, trečia, Protokolo Nr. 30 dėl Chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei (OL C 83, 2010, p. 313, toliau – Protokolas Nr. 30) išaiškinimu.

2 Jie pateikti nagrinėjant prieglobsčio prašytojų, kurie taikant Reglamentą Nr. 343/2003 turėjo būti grąžinti į Graikiją, ir atitinkamai Jungtinės Karalystės bei Airijos valdžios institucijų ginčus.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (*Recueil des traités des Nations unies*, 189 tomas, p. 150, 1954 m., Nr. 2545 (1954)) (toliau – Ženevos konvencija) įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 d. Ji buvo papildyta 1967 m. sausio 31 d. Protokolu dėl pabėgėlių statuso (toliau – 1967 m. protokolas), kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d.

4 Visos valstybės narės yra Ženevos konvencijos ir 1967 m. protokolo susitariančiosios šalys, kaip ir Islandijos Respublika, Norvegijos Karalystė, Šveicarijos Konfederacija bei Lichtenšteino Kunigaikštystė. Sąjunga nėra nei Ženevos konvencijos, nei 1967 m. protokolo susitariančioji šalis, tačiau SESV 78 straipsnyje ir Chartijos 18 straipsnyje numatyta, kad teisė į prieglobstį garantuojama, be kita ko, pagal šią konvenciją ir šį protokolą.

5 Ženevos konvencijos 33 straipsnio „Draudimas išsiųsti pabėgėlius arba juos priverstinai grąžinti“ 1 dalyje įtvirtinta:

„Nė viena Susitariančioji valstybė jokiu būdu neišsiunčia ir negrąžina pabėgėlio į šalį, kur jo gyvybei ar laisvei grėstų pavojus dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių pažiūrų.“

Bendroji Europos prieglobsčio sistema

6 Siekdamos įgyvendinti 1989 m. gruodžio 8 ir 9 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime Strasbūre nustatytą tikslą suderinti savo prieglobsčio politikos kryptis, valstybės narės 1990 m. birželio 15 d. Dubline pasirašė konvenciją, nustatančią valstybę, atsakingą už vienoje iš Europos Bendrijų valstybių narių paduotų prašymų dėl prieglobsčio nagrinėjimą (OL C 254, 1997, p. 1, toliau – Dublino konvencija). Ši konvencija įsigaliojo 1997 m. rugsėjo 1 d. dvylikai ją pasirašiusiųjų šalių, 1997 m. spalio 1 d. Austrijos Respublikai ir Švedijos Karalystei ir 1998 m. sausio 1 d. – Suomijos Respublikai.

7 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Tarybos išvadose buvo numatyta, be kita ko, sukurti bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, grindžiamą visapusišku ir visiems galiojančiu Ženevos konvencijos taikymu, taip užtikrinant, kad nė vienas asmuo nebus išsiųstas atgal, kur dar kartą gali būti persekiojamas, t. y. patvirtinant pabėgėlių negrąžinimo principą.

8 1997 m. spalio 2 d. Amsterdamo sutartimi EB sutartis buvo papildyta 63 straipsniu, pagal kurį Europos bendrijai suteikta kompetencija priimti Tamperės Europos Vadovų Tarybos rekomenduotas priemones. Šia sutartimi prie EB sutarties taip pat buvo pridėtas Protokolas (Nr. 24) dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio (OL C 83, 2010, p. 305), kuriame numatyta, kad, kalbant apie teisinius ir praktinius tikslus, susijusius su prieglobsčio klausimais, šios valstybės viena kitai yra patikimos kilmės šalys.

9 Priėmus EB 63 straipsnį, bendradarbiaujant valstybėms narėms, išskyrus Danijos Karalystę, tapo įmanoma, be kita ko, Dublino konvenciją pakeisti Reglamentu Nr. 343/2003, kuris įsigaliojo 2003 m. kovo 17 d. Būtent remiantis šiuo teisiniu pagrindu, siekiant sukurti Tamperės Europos Vadovų Tarybos išvadose numatytą bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, buvo priimtos pagrindinėse bylose taikytinos direktyvos.

10 Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai susijusios prieglobsčio klausimus reglamentuojančios nuostatos yra SESV 78 straipsnis, kuriame numatyta sukurti bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, ir SESV 80 straipsnis, kuriame primenamas solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių principas.

11 Pagrindinėse bylose svarbūs šie Sąjungos teisės aktai:

— Reglamentas Nr. 343/2003,

— 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/9/EB, nustatanti minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (OL L 31, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 101),

— 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, p. 12 ir klaidų ištaisymas, OL L 204, 2005, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96),

— 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (OL L 326, p. 13 ir klaidų ištaisymas, OL 236, 2006, p. 36).

12 Be to, reikia paminėti 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyvą 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius

asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 162). Kaip matyti iš šios direktyvos 20 konstatuojamosios dalies, vienas iš jos tikslų yra numatyti bendrą mechanizmą, padedantį pasiekti valstybių narių tarpusavio pastangų priimant perkeltuosius asmenis esant masiniam srautui ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

13 Įrašant užsieniečių, neteisėtai kertančių Sąjungos išorės sieną, pirštų atspaudų duomenis, galima nustatyti už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę. Toks įrašymas numatytas 2000 m. gruodžio 11 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2725/2000 dėl *Eurodac* sistemos sukūrimo pirštų atspaudams lyginti siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją (OL L 316, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 26).

14 Reglamento Nr. 343/2003 ir direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 1 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad bendra prieglobsčio politika, įskaitant bendrą Europos prieglobsčio sistemą, yra Sąjungos tikslo laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, atvirą tiems, kurie aplinkybių priversti teisėtai ieško apsaugos Bendrijoje, sudedamoji dalis. Jų 2 konstatuojamojoje dalyje taip pat minimos Tamperės Europos Vadovų Tarybos išvados.

15 Kiekviename iš šių tekstų nurodyta, kad laikomasi pagrindinių teisių ir principų, kurie yra visų pirma pripažįstami Chartijoje. Pirmiausia Reglamento Nr. 343/2003 15 konstatuojamojoje dalyje pažymėta, kad juo siekiama užtikrinti visišką Chartijos 18 straipsnyje garantuojamos teisės į prieglobstį laikymąsi, Direktyvos 2003/9 5 konstatuojamojoje dalyje pažymėta, kad šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir skatinti Chartijos 1 ir 18 straipsnių taikymą, o Direktyvos 2004/83 10 konstatuojamojoje dalyje pažymėta, kad šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinčių šeimos narių teisę į prieglobstį.

16 Reglamento Nr. 343/2003 1 straipsnyje numatyta, kad juo nustatomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai.

17 Šio reglamento 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieno trečiosios šalies piliečio, bet kurios iš jų pasienyje ar jų teritorijose prašančio prieglobsčio, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Nukrypdama nuo šio straipsnio 1 dalies, kiekviena valstybė narė trečiosios šalies piliečio jai pateiktą prieglobsčio prašymą gali nagrinėti net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą. Tokiu atveju ta valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare, apibūdinta šiame reglamente, ir prisiima su tokia atsakomybe susijusias pareigas. Atitinkamais atvejais ji apie tai praneša anksčiau buvusiai atsakingai valstybei narei, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekančiai valstybei narei arba valstybei narei, kurios buvo prašoma perimti prašytoją savo žinion arba jį atsiimti.“

18 Kad būtų galima nustatyti „atsakingą valstybę narę“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį, jo III skyriuje išvardyti objektyvūs ir pagal hierarchiją suskirstyti kriterijai, susiję su nelydimais nepilnamečiais, šeimos vienybe, leidimo gyventi šalyje arba vizos išdavimu, neteisėtu patekimu į valstybę narę arba neteisėtu buvimu joje, teisėtu patekimu į valstybę narę ir prašymų pateikimu oro uosto tarptautinio tranzito zonoje.

19 Šio reglamento 13 straipsnyje numatyta, kad jei remiantis šiame reglamente hierarchine tvarka išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas prieglobsčio prašymas.

20 Reglamento Nr. 343/2003 17 straipsnyje nustatyta, kad jei valstybė narė, kuriai buvo pateiktas prieglobsčio prašymas, mano, kad už to prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita valstybė narė, ji gali kuo skubiau kreiptis į tą kitą valstybę narę, kad ši perimtų prašytoją savo žinion.

21 Šio reglamento 18 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad tai, jog prašomoji valstybė narė neatsako per dviejų mėnesių laikotarpį arba skubos atveju per vieną mėnesį, prilygsta prašymo priėmimui ir reiškia tokios valstybės narės pareigą perimti atitinkamą asmenį savo žinion, taip pat pasirūpinti atitinkamais susitarimais dėl atvykimo.

22 Reglamento Nr. 343/2003 19 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei prašoma valstybė narė sutinka, kad ji turėtų perimti prašytoją savo žinion, ta valstybė narė, kurioje yra pateiktas prieglobsčio prašymas, praneša prašytojui apie sprendimą nenagrinėti prašymo ir pareigą perduoti prašytoją atsakingai valstybei narei.

2. Šio straipsnio 1 dalyje minėtame sprendime išdėstomi motyvai, kuriais jis yra grindžiamas. Jame taip pat nurodomas perdavimo vykdymo terminas ir prireikus pateikiama informacija apie tai, kur ir kada prašytojas turėtų atvykti, jei jis į atsakingą valstybę narę keliauja savarankiškai. Šis sprendimas gali būti apskundžiamas ar peržiūrimas. Šio sprendimo apskundimas ar peržiūrėjimas nesustabdo perdavimo vykdymo, nebent tam tikrais atvejais teismai arba kompetentingos institucijos nusprendžia kitaip, jei tai daryti leidžia nacionaliniai teisės aktai.

<...>

4. Tais atvejais, kai perdavimas per šešis mėnesius neįvyksta, atsakomybė tenka valstybei narei, kurioje buvo pateiktas prieglobsčio prašymas. Šis terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki vienerių metų, jei perdavimas negalėjo įvykti dėl prieglobsčio prašytojo įkalinimo, arba ne ilgiau kaip iki aštuoniolikos mėnesių, jei prieglobsčio prašytojas slapstosi.

<...>“

23 Jungtinė Karalystė dalyvauja taikant kiekvieną iš reglamentų ir keturių direktyvų, nurodytų šio sprendimo 11–13 punktuose. O Airija dalyvauja taikant reglamentus ir direktyvas 2004/83, 2005/85 bei 2001/55, tačiau ne Direktyvą 2003/9.

24 Danijos Karalystė saistoma susitarimo, kurį ji sudarė su Europos bendrija, išplečiančio Reglamento Nr. 343/2003 ir Reglamento Nr. 2725/2000 nuostatų taikymą Danijai, patvirtinto 2006 m. vasario 21 d. Tarybos sprendimu 2006/188/EB (OL L 66, p. 37). Ji nesaistoma šio sprendimo 11 punkte nurodytų direktyvų.

25 Bendrija taip pat sudarė susitarimą su Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalyste dėl valstybės, atsakingos už prieglobsčio prašymo, pateikto valstybėje narėje arba Islandijoje ar Norvegijoje, nagrinėjimą, nustatymo kriterijų ir mechanizmų, patvirtintą 2001 m. kovo 15 d. Tarybos sprendimu 2001/258/EB (OL L 93, p. 38; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 76).

26 Be to, Bendrija sudarė susitarimą su Šveicarijos Konfederacija dėl valstybės, atsakingos už prieglobsčio prašymo, pateikto valstybėje narėje arba Šveicarijoje, nagrinėjimą, nustatymo kriterijų ir mechanizmų, patvirtintą 2008 m. sausio 28 d. Tarybos

sprendimu 2008/147/EB (OL L 53, p. 3), ir Protokolą su Šveicarijos Konfederacija ir Lichtenšteino Kunigaikštyste, pridedamą prie Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl kriterijų ir mechanizmų, padedančių nustatyti valstybę, atsakingą už valstybėje narėje ar Šveicarijoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, patvirtinto 2008 m. spalio 24 d. Tarybos sprendimu 2009/487/EB (OL L 161, 2009, p. 6).

27 Direktyvoje 2003/9 nustatyti būtiniausi prieglobsčio prašytojų priėmimo valstybėse narėse reikalavimai. Šie reikalavimai visų pirma susiję su pareiga dėl prieglobsčio prašytojams suteiktinos informacijos ir dokumentų, sprendimais, kuriuos gali priimti valstybės narės dėl prieglobsčio prašytojų buvimo ir judėjimo teritorijoje, šeimų, medicinos apžiūros, nepilnamečių mokymo ir švietimo, prieglobsčio prašytojų darbo ir profesinio mokymo galimybių, materialinių priėmimo sąlygų ir prieglobsčio prašytojų sveikatos priežiūros bendrosiomis taisyklėmis, priėmimo sąlygoms taikytinais reikalavimais ir prieglobsčio prašytojams teiktina sveikatos priežiūra.

28 Šioje direktyvoje taip pat numatyta pareiga kontroliuoti priėmimo sąlygų lygį ir galimybę pareikšti ieškinį dėl su šia direktyva susijusių klausimų ir sprendimų. Be to, joje išdėstytos taisyklės dėl valdžios institucijų mokymo ir išteklių, būtinų norint taikyti nacionalines nuostatas, priimtas siekiant įgyvendinti šią direktyvą.

29 Direktyvoje 2004/83 nustatyti būtiniausi reikalavimai dėl sąlygų, kuriuos turi įvykdyti trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, kad galėtų gauti pabėgėlio statusą, arba asmenys, kuriems dėl kitų priežasčių reikalinga tarptautinė apsauga, taip pat būtiniausi reikalavimai dėl suteiktos apsaugos turinio. Jos II skyriuje išdėstytos kelios nuostatos dėl to, kaip vertinti prašymus. Jos III skyriuje nurodytos sąlygos, kurios turi būti įvykdytos norint būti pripažintam pabėgėliu. Jos IV skyrius susijęs su pabėgėlio

statusu. Jos V ir VI skyriuose nurodytos sąlygos norint pasinaudoti papildoma apsauga ir dėl jos suteikiamu statusu. Jos VII skyriuje išdėstytos įvairios taisyklės, kuriose patikslintas tarptautinės apsaugos turinys. Pagal šios direktyvos 20 straipsnio 1 dalį šis skyrius nepažeidžia Ženevos konvencijoje nustatytų teisių.

30 Direktyvoje 2005/85 nurodytos prieglobsčio prašytojų teisės ir prašymų nagrinėjimo tvarka.

31 Direktyvos 2005/85 36 straipsnio „Europos saugių trečiųjų šalių sąvoka“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės gali numatyti, kad prieglobsčio prašymo ir prašytojo saugumo konkrečiomis aplinkybėmis, kaip nurodyta II skyriuje, nagrinėjimas nevykdomas arba vykdomas iš dalies tais atvejais, kai kompetentinga institucija remdamasi faktais nusprendžia, kad prieglobsčio prašytojas nelegaliai siekia įvažiuoti arba įvažiavo į jos teritoriją iš saugios trečiosios šalies pagal 2 dalį.“

32 Šioje 2 dalyje numatytos tokios sąlygos:

— turi būti ratifikuota Ženevos konvencija ir laikomasi jos nuostatų,

— turi būti teisės aktuose nurodyta prieglobsčio procedūra,

— turi būti ratifikuota 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (toliau – EŽTK) ir laikomasi jos nuostatų, įskaitant reikalavimus, susijusius su veiksmingomis teisės gynimo priemonėmis.

33 Direktyvos 2005/85 39 straipsnyje nurodytos veiksmingos teisės gynimo priemonės, kuriomis turi būti galima pasinaudoti valstybių narių teismuose. Jo 1 dalies a punkto iii papunktyje nurodyti sprendimai nenagrinėti prašymo pagal šios direktyvos 36 straipsnį.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-411/10

34 N. S., ieškovas pagrindinėje byloje, yra Afganistano pilietis, kuris atvyko į Jungtinę Karalystę tranzitu per, be kita ko, Graikiją. Jis buvo sulaikytas Graikijoje 2008 m. rugsėjo 24 d., tačiau nepateikė prieglobsčio prašymo.

35 Jo teigimu, Graikijos valdžios institucijos jį sulaikė keturioms dienoms ir paleidimo momentu įsakė per 30 dienų išvykti iš Graikijos teritorijos. Jis tvirtina, kad bandydamas išvykti iš Graikijos jis buvo sulaikytas policijos ir išsiųstas į Turkiją, kur du mėnesius buvo laikomas pasibaisėtinomis sąlygomis. Pabėgęs iš sulaikymo įstaigos Turkijoje, jis per šią šalį 2009 m. sausio 12 d. atvyko į Jungtinę Karalystę ir tą pačią dieną paprašė prieglobsčio.

36 2009 m. balandžio 1 d. *Secretary of State for the Home Department* (vidaus reikalų ministras, toliau – *Secretary of State*) paprašė Graikijos Respublikos prisiimti atsakomybę už ieškovą pagrindinėje byloje ir išnagrinėti jo prieglobsčio prašymą pagal Reglamento Nr. 343/2003 17 straipsnį. Graikijos Respublikai neatsakius per šio reglamento 18 straipsnio 7 dalyje nustatytą terminą, 2009 m. birželio 18 d. buvo nuspręsta, kad Graikija prisiėmė atsakomybę pagal šią nuostatą už ieškovo prašymo nagrinėjimą.

37 2009 m. liepos 30 d. *Secretary of State* ieškovui pagrindinėje byloje pranešė, kad buvo priimti nurodymai siekiant 2009 m. rugpjūčio 6 d. jį išsiųsti į Graikiją.

38 2009 m. liepos 31 d. ieškovas pagrindinėje byloje buvo informuotas apie sprendimą, kuriame pripažinta, kad, remiantis *Asylum and Immigration (Treatment of Claimants, etc) Act* 2004 (2004 m. Prieglobsčio ir imigracijos įstatymas. Pareiškėjams taikoma tvarka, kt., toliau – 2004 m. Prieglobsčio įstatymas) 3 priedo 2 dalies 5 punkto 4 papunkčiu, jo tvirtinimas, kad jį perdavus Graikijai būtų pažeistos jo teisės pagal EŽTK, buvo akivaizdžiai nepagrįstas, nes Graikijos Respublika buvo įrašyta į „saugių šalių sąrašą“, esantį 2004 m. Prieglobsčio įstatymo 3 priedo 2 dalyje.

39 Dėl šio pripažinimo sprendimo pagal 2004 m. Prieglobsčio įstatymo 3 priedo 2 dalies 5 punkto 4 papunktį ieškovas pagrindinėje byloje neteko teisės Jungtinėje Karalystėje pateikti skundą imigracijos klausimais (anglų k. *immigration appeal*) dėl sprendimo perduoti jį Graikijai sustabdant jo galiojimą, kuri, jei nebūtų priimtas toks pripažinimo sprendimas, jam būtų priklausiusi.

40 2009 m. liepos 31 d. ieškovas pagrindinėje byloje paprašė *Secretary of State* prisiimti atsakomybę už jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį remiantis tuo, kad jo pagrindinės teisės pagal Sąjungos

teisę, EŽTK ir (arba) Ženevos konvenciją būtų pažeistos, jeigu jis būtų grąžintas į Graikiją. 2009 m. rugpjūčio 4 d. laišku *Secretary of State* paliko galioti savo sprendimą perduoti ieškovą pagrindinėje byloje Graikijai ir sprendimą, kuriame pripažino, kad ieškovo pagrindinėje byloje EŽTK grindžiamas tvirtinimas buvo akivaizdžiai nepagrįstas.

41 2009 m. rugpjūčio 6 d. ieškovas pagrindinėje byloje paprašė leisti pateikti prašymą dėl *Secretary of State* sprendimų teisminės peržiūros (anglų k. *judicial review*). Dėl to *Secretary of State* panaikino nurodymus, priimtus dėl jo perdavimo. 2009 m. spalio 14 d. ieškovui pagrindinėje byloje buvo leista pateikti tokį prašymą dėl teisminės peržiūros.

42 Prašymą nagrinėjo *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* (Administracinis teismas) nuo 2010 m. vasario 24 iki 26 d. Teisėjas Cranston 2010 m. kovo 31 d. sprendimu šį prašymą atmetė, bet leido ieškovui pagrindinėje byloje pateikti apeliacinį skundą dėl šio sprendimo *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Anglijos ir Velso apeliacinis teismas, Civilinių bylų skyrius).

43 2010 m. balandžio 21 d. ieškovas pagrindinėje byloje pateikė apeliacinį skundą minėtame Apeliaciniame teisme.

44 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kuriame minėtas Apeliacinis teismas nurodo *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* sprendimą, matyti, kad:

— prieglobsčio procedūros Graikijoje turi rimtų trūkumų: norėdami įvykdyti būtinus reikalavimus prašytojai susiduria su įvairiais sunkumais, jie negauna pakankamai informacijos bei pagalbos ir jų prašymai nėra kruopščiai nagrinėjami,

— patenkinama labai nedaug prieglobsčio prašymų,

— teisminės teisių gynimo priemonės nepakankamos ir jomis labai sunku pasinaudoti,

— netinkamos prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygos: prašytojai laikomi nepriimtinomis sąlygomis arba gyvena laisvėje skurde, be pastogės ir maisto.

45 *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* nusprendė, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 343/2003 grąžinamų asmenų išsiuntimo iš Graikijos į Afganistaną ir Turkiją rizika nebuvo įrodyta, tačiau šį vertinimą ieškovas pagrindinėje byloje ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

46 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* nagrinėjant bylą *Secretary of State* pripažino, kad „Chartijoje išdėstytomis pagrindinėmis teisėmis gali būti remiamasi Jungtinės Karalystės atžvilgiu ir <…> kad *Administrative Court* padarė klaidą nusprendęs priešingai". *Secretary of State* teigimu, Chartijoje paprasčiausia dar kartą patvirtinamos teisės, kurios jau buvo Sąjungos teisės dalis, ir joje nenustatoma jokių naujų teisių. Tačiau *Secretary of State* tvirtino, kad *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)* padarė klaidą nusprendęs, kad jis privalėjo atsižvelgti į Sąjungos pagrindines teises, kai įgyvendino diskreciją pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį. *Secretary of State* teigimu, šios diskrecijos įgyvendinimas nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

47 *Secretary of State* subsidiariai tvirtina, kad jo pareiga gerbti Sąjungos pagrindines teises nereiškia, kad jis privalo atsižvelgti į įrodymus, jog jei ieškovas būtų grąžintas į Graikiją, kiltų didelė grėsmė, kad būtų pažeistos jo pagrindinės teisės pagal Sąjungos teisę. Iš tiesų, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 343/2003 struktūrą, *Secretary of State* turi teisę imtis veiksmų vadovaudamasis nenuginčijama prezumpcija, kad Graikija (ar bet kuri kita valstybė narė) laikysis įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę.

48 Pagaliau ieškovas pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme tvirtino, kad Chartijoje suteikiama apsauga viršija ir yra platesnė nei, be kita ko, garantuojama EŽTK 3 straipsnyje, o tai galėtų lemti kitokį sprendimą šioje byloje.

49 2010 m. liepos 12 d. posėdyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad norint priimti sprendimą dėl apeliacinio skundo buvo būtina nuspręsti dėl kai kurių Sąjungos teisės klausimų.

50 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar valstybės narės priimtas sprendimas pagal <...> Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį nagrinėti prieglobsčio prašymą, net jeigu ji pagal reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą, patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį pagal ESS 6 straipsnį ir (arba) Chartijos 51 straipsnį?

Jei atsakymas į pirmąjį klausimą yra teigiamas:

2. Ar tam, kad valstybės narės pareiga gerbti Europos Sąjungos pagrindines teises (įskaitant teises, išdėstytas Chartijos 1, 4, 18 straipsniuose, 19 straipsnio 2 dalyje ir 47 straipsnyje) būtų įvykdyta, pakanka, kad tokia valstybė išsiųstų prieglobsčio prašytoją į valstybę narę, kuri pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį yra valstybė, atsakinga pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, neatsižvelgiant į situaciją šioje valstybėje?

3. Visų pirma, ar laikantis įsipareigojimo gerbti Europos Sąjungos pagrindines teises draudžiama vadovautis nenuginčijama prezumpcija, kad atsakinga valstybė laikysis: a) pareiškėjo pagrindinių teisių pagal Sąjungos teisę; ir (arba) b) direktyvose 2003/9 <...>, 2004/83 <...> ir 2005/85 nustatytų būtiniausių reikalavimų?

4. Alternatyviai, ar valstybė narė įpareigota pagal Sąjungos teisę, ir, jei taip, kokiomis aplinkybėmis, naudotis kompetencija pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį nagrinėti ir prisiimti atsakomybę už prašymą, jei perdavus prieglobsčio prašytoją į atsakingą valstybę narę kiltų grėsmė, kad būtų pažeistos jo pagrindinės teisės, visų pirma Chartijos 1, 4, 18 straipsniuose, 19 straipsnio 2 dalyje ir (arba) 47 straipsnyje išdėstytos teisės, ir (arba) grėsmė, kad jam nebus pritaikyti direktyvose 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 išdėstyti būtiniausi reikalavimai?

5. Ar pagal bendruosius Europos Sąjungos teisės principus, visų pirma Chartijos 1, 18 ir 47 straipsnius, suteikiamos apsaugos asmeniui, kuriam taikomas Reglamentas Nr. 343/2003, taikymo sritis platesnė už EŽTK 3 straipsniu suteikiamą apsaugą?

6. Ar su Chartijos 47 straipsnyje išdėstytomis teisėmis suderinama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad siekdamas nustatyti, ar asmuo gali būti teisėtai išsiųstas į kitą valstybę narę pagal Reglamentą Nr. 343/2003, teismas tokią valstybę narę laikytų valstybe, iš kurios atitinkamas asmuo nebus išsiųstas į kitą valstybę pažeidžiant jo teises pagal EŽTK arba pagal Ženevos konvenciją ir 1967 m. protokolą?

7. Tiek, kiek ankstesni klausimai susiję su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais, ar atsakymai į 2–6 klausimus nors kažkiek skirtųsi, jei būtų atsižvelgta į Protokolą Nr. 30?“

Byla C-493/10

51 Ši byla susijusi su penkiais tarpusavyje nesusijusiais ieškovais pagrindinėje byloje, kurie kilę iš Afganistano, Irano ir Alžyro. Kiekvienas iš jų tranzitu vyko per Graikijos teritoriją ir joje buvo sulaikytas už neteisėtą atvykimą. Vėliau jie atvyko į Airiją ir paprašė prieglobsčio. Trys ieškovai pagrindinėje byloje šiame prašyme nenurodė, kad anksčiau yra buvę Graikijos teritorijoje, o kiti du – nurodė. *Eurodac* sistemoje buvo patvirtinta, kad penki ieškovai jau yra buvę Graikijos teritorijoje, tačiau nė vienas iš jų nepaprašė prieglobsčio.

52 Visi ieškovai pagrindinėje byloje prieštarauja, kad būtų grąžinti į Graikiją. Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nebuvo tvirtinama, kad perdavus ieškovus pagrindinėje byloje Graikijai pagal Reglamentą Nr. 343/2003 būtų pažeistas EŽTK 3 straipsnis dėl grąžinimo rizikos, „grandininio“ grąžinimo, netinkamo elgesio arba prieglobsčio prašymų nagrinėjimo sustabdymo. Taip pat neteigiama, kad dėl tokio

perdavimo būtų pažeistas kuris nors kitas EŽTK straipsnis. Ieškovai pagrindinėje byloje teigė, kad prieglobsčio prašytojams taikomos procedūros ir sąlygos Graikijoje netinkamos ir kad dėl to Airija privalo pasinaudoti Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje numatyta teise prisiimti atsakomybę už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą ir sprendimo dėl jų priėmimą.

53 Tokiomis aplinkybėmis *High Court* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar perduodančioji valstybė narė pagal Reglamentą (EB) Nr. 343/2003 <...> privalo įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi Chartijos <...> 18 straipsnio, direktyvų 2003/9/EB, 2004/83/EB bei 2005/85/EB <...> ir Reglamento (EB) Nr. 343/2003?

2. Jei atsakymas teigiamas ir jei nustatoma, kad priimančioji valstybė narė nesilaiko vienos ar kelių šių nuostatų, ar perduodančioji valstybė narė privalo prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento (EB) Nr. 343/2003 <...> 3 straipsnio 2 dalį?“

54 2011 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-411/10 ir C-493/10 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo byloje C-411/10

55 Savo pirmuoju klausimu byloje C-411/10 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* iš esmės klausia, ar pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį valstybės narės priimtas sprendimas nagrinėti prieglobsčio prašymą, net jeigu ji pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą, patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį pagal ESS 6 straipsnį ir (arba) Chartijos 51 straipsnį.

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

56 N. S., *Equality and Human Rights Commission* (Lygybės ir žmogaus teisių komisija, toliau – EHRC), *Amnesty International Ltd* ir AIRE (*Advice on Individual Rights in Europe*, Konsultavimo individualių teisių klausimais Europoje) centras (JK), *United Nations High Commissioner for Refugees* (Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras, toliau – UNHCR), Prancūzijos, Nyderlandų, Austrijos, Suomijos vyriausybės ir Europos Komisija mano, kad pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį priimtas sprendimas patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

57 Atsižvelgdamas į tai N. S. pabrėžia, kad naudojimasis šioje nuostatoje numatytais įgaliojimais nebūtinai bus palankesnis prašytojui, o tai paaiškina, kodėl 2007 m. birželio 6 d. Dublino sistemos vertinimo ataskaitoje [COM(2007) 299 galutinis] Komisija pasiūlė nustatyti, jog naudotis Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje numatytais įgaliojimais galima tik gavus prieglobsčio prašytojo sutikimą.

58 *Amnesty International Ltd*, AIRE centro (*Advice on Individual Rights in Europe*) (JK) ir Prancūzijos vyriausybės teigimu, Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje numatytą galimybę visų pirma pateisina tai, kad šiuo reglamentu siekiama apsaugoti pagrindines teises ir kad gali prireikti pasinaudoti šioje nuostatoje numatytais įgaliojimais.

59 Suomijos vyriausybė pabrėžia, kad Reglamentas Nr. 343/2003 yra taisyklių, kuriomis nustatoma sistema, dalis.

60 Komisija teigia, kad kai reglamentu valstybei narei suteikiami diskreciniai įgaliojimai, ši jais turi naudotis laikydamasi Sąjungos teisės (1989 m. liepos 13 d. Sprendimas *Wachauf*, 5/88, Rink. p. 2609; 2010 m. kovo 4 d. Sprendimas *Chakroun*, C-578/08, Rink. p. I-1839 ir 2010 m. spalio 5 d. Sprendimas *McB.*, C-400/10 PPU, Rink. p. I-8965). Ji pabrėžia, kad valstybės narės pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį priimtas sprendimas turi pasekmių tokiai valstybei, kuri turės laikytis Sąjungos nustatytų procedūrinių įpareigojimų ir direktyvų.

61 O Airija, Jungtinė Karalystė, Belgijos vyriausybė ir Italijos vyriausybė mano, kad toks sprendimas nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Pateikiami tokie argumentai: aiškus tekstas, kuriame nurodyta, kad kalbama apie įgaliojimus, nuoroda į „suvereniteto“ išlygą arba „diskrecinę išlygą“ Komisijos dokumentuose, tokios išlygos *raison d'être*, t. y. humanitariniai pagrindai, ir pagaliau Reglamentu Nr. 343/2003 nustatytos sistemos logika.

62 Jungtinė Karalystė pabrėžia, kad suvereniteto išlyga nėra nukrypti leidžianti nuostata, kaip tai suprantama pagal 1991 m. birželio 18 d. Sprendimą *ERT* (C-260/89, Rink. p. I-2925, 43 punktas). Ji taip pat nurodo, kad tai, jog taikant šią išlygą nėra įgyvendinama Sąjungos teisė, nereiškia, kad valstybės narės neatsižvelgia į pagrindines teises,

nes jos saistomos Ženevos konvencijos ir EŽTK. Tačiau Belgijos vyriausybė pabrėžia, kad sprendimo perduoti prieglobsčio prašytoją vykdymas reiškia Reglamento Nr. 343/2003 įgyvendinimą, todėl patenka į ESS 6 straipsnio ir Chartijos taikymo sritį.

63 Čekijos vyriausybė mano, kad valstybės narės sprendimui taikoma Sąjungos teisė, kai tokia valstybė pasinaudoja suvereniteto išlyga, tačiau ji netaikoma, kai tokia galimybe ji nesinaudoja.

Teisingumo Teismo atsakymas

64 Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę.

65 Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalies analizė rodo, kad ja valstybėms narėms pripažįstama diskrecija, kuri yra sudėtinė bendrosios Europos prieglobsčio sistemos, numatytos ESV sutartyje ir išplėtotos Sąjungos teisės aktų leidėjo, dalis.

66 Kaip pabrėžė Komisija, valstybės narės turi naudotis šia diskrecija laikydamosi kitų šio reglamento nuostatų.

67 Be to, Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad nukrypimas nuo šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nurodyto principo turi konkrečių jame numatytų padarinių. Taigi valstybė narė, kuri nusprendžia pati nagrinėti prieglobsčio prašymą, tampa atsakinga valstybe nare, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, ir prireikus privalo informuoti bet kurią kitą su prieglobsčio prašymu susijusią valstybę narę.

68 Šie argumentai patvirtina aiškinimą, kad pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį valstybėms narėms suteikta diskrecija yra vienas iš pagal šį reglamentą numatytų už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo mechanizmų ir todėl tėra bendrosios Europos prieglobsčio sistemos dalis. Taigi pripažintina, kad valstybė narė, kuri naudojasi šia diskrecija, įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

69 Todėl į pirmąjį klausimą byloje C-411/10 reikia atsakyti taip, kad pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį valstybės narės priimtu sprendimu nagrinėti prieglobsčio prašymą, net jeigu ji pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą, įgyvendinama Sąjungos teisė pagal ESS 6 straipsnį ir (arba) Chartijos 51 straipsnį.

Dėl antrojo–ketvirtojo ir šeštojo klausimų byloje C-411/10 ir dviejų klausimų byloje C-493/10

70 Antruoju klausimu byloje C-411/10 ir pirmuoju klausimu byloje C-493/10 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės klausia, ar valstybė narė, turinti perduoti prieglobsčio prašytoją valstybei narei, kuri pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį yra atsakinga valstybė, privalo įvertinti, ar

tokia valstybė narė laikosi Sąjungos pagrindinių teisių, direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamento Nr. 343/2003.

71 Trečiuoju klausimu byloje C-411/10 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* iš esmės klausia, ar valstybei narei, kuri turi perduoti prieglobsčio prašytoją, laikantis įsipareigojimo gerbti pagrindines teises draudžiama vadovautis nenuginčijama prezumpcija, kad atsakinga valstybė laikysis pareiškėjo pagrindinių teisių pagal Sąjungos teisę ir (arba) minėtose direktyvose nustatytų būtiniausių reikalavimų.

72 Ketvirtuoju klausimu byloje C-411/10 ir antruoju klausimu byloje C-493/10 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai iš esmės klausia, ar, konstatavusi, kad atsakinga valstybė narė negerbia pagrindinių teisių, valstybė narė, kuri turi perduoti prieglobsčio prašytoją, privalo prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį.

73 Pagaliau šeštuoju klausimu byloje C-411/10 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* iš esmės klausia, ar su Chartijos 47 straipsnyje išdėstytomis teisėmis suderinama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad siekdamas nustatyti, ar asmuo gali būti teisėtai išsiųstas į kitą valstybę narę pagal Reglamentą Nr. 343/2003, teismas tokią valstybę narę laikytų „saugia šalimi“.

74 Šiuos klausimus reikia nagrinėti kartu.

75 Bendroji Europos prieglobsčio sistema grindžiama visapusišku ir visiems galiojančiu Ženevos konvencijos taikymu ir garantija, kad nė vienas asmuo nebus išsiųstas atgal, kur dar kartą gali būti persekiojamas. Chartijos 18 straipsnyje ir SESV 78 straipsnyje numatyta, kad turi būti laikomasi Ženevos konvencijos ir 1967 m. protokolo (žr. 2010 m. kovo 2 d. Sprendimo *Salahadin Abdulla ir kt.*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 ir C-179/08, Rink. p. I-1493, 53 punktą ir 2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Bolbol*, C-31/09, Rink. p. I-5539, 38 punktą).

76 Kaip nurodyta šio sprendimo 15 punkte, su pagrindinėmis bylomis susijusiuose įvairiuose reglamentuose ir direktyvose numatyta, kad juose laikomasi pagrindinių teisių ir Chartijoje pripažįstamų principų.

77 Taip pat pažymėtina, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog valstybės narės ne tik privalo savo nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, bet taip pat nesivadovauti tokiu antrinės teisės teksto aiškinimu, kuris pažeistų Sąjungos teisės sistemos saugomas pagrindines teises arba kitus bendruosius Sąjungos teisės principus (šiuo klausimu žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Lindqvist*, C-101/01, Rink. p. I-12971, 87 punktą ir 2007 m. birželio 26 d. Sprendimo *Ordre des barreaux francophones et germanophone ir kt.*, C-305/05, Rink. p. I-5305, 28 punktą).

78 Nagrinėjant bendrąją Europos prieglobsčio sistemą sudarančius tekstus matyti, kad ji buvo sukurta tokiomis aplinkybėmis, kurios leidžia daryti prielaidą, jog visos joje dalyvaujančios valstybės – ir valstybės narės, ir trečiosios šalys – gerbia pagrindines teises, įskaitant Ženevos konvencija, 1967 m. protokolu ir EŽTK grindžiamas teises, ir kad valstybės narės šiuo atžvilgiu gali pasitikėti viena kita.

79 Būtent dėl šio tarpusavio pasitikėjimo principo Sąjungos teisės aktų leidėjas priėmė Reglamentą Nr. 343/2003 ir šio sprendimo 24–26 punktuose nurodytas konvencijas, siekdamas racionalizuoti prieglobsčio prašymų nagrinėjimą ir išvengti sistemos apkrovos įpareigojant valstybių valdžios institucijas nagrinėti to paties prašytojo pateiktus daugkartinius prašymus, padidinti teisinį saugumą, kiek tai susiję su už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymu, ir taip išvengti *forum shopping*, visomis šiomis priemonėmis iš esmės siekdamas paspartinti prašymų nagrinėjimą atsižvelgiant tiek į prieglobsčio prašytojų, tiek į dalyvaujančių šalių interesus.

80 Tokiomis aplinkybėmis darytina prielaida, kad prieglobsčio prašytojams kiekvienoje valstybėje narėje taikoma tvarka atitinka Chartijos, Ženevos konvencijos ir EŽTK reikalavimus.

81 Tačiau negalima atmesti galimybės, kad konkrečioje valstybėje narėje faktiškai gali kilti didelių tokios sistemos veikimo problemų, o tai reiškia, kad yra rimtas pavojus, jog perdavimo tokiai valstybei narei atveju su prieglobsčio prašytojais bus elgiamasi neatsižvelgiant į jų pagrindines teises.

82 Vis dėlto iš to negalima daryti išvados, kad bet koks atsakingos valstybės narės padarytas pagrindinės teisės pažeidimas turės įtakos kitų valstybių narių įsipareigojimams gerbti Reglamento Nr. 343/2003 nuostatas.

83 Iš tiesų tai paaiškinama Sąjungos *raison d'être* ir laisvės, saugumo bei teisingumo erdvės, visų pirma bendrosios Europos prieglobsčio sistemos, grindžiamos tarpusavio pasitikėjimu ir prezumpcija, kad kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės, būtent pagrindinių teisių, sukūrimu.

84 Be to, tai, kad dėl menkiausio direktyvų 2003/9, 2004/83 ar 2005/85 pažeidimo būtų galima užkirsti kelią bet kokiam prieglobsčio prašytojo perdavimui kitai įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei, būtų nesuderinama su Reglamento Nr. 343/2003 tikslais ir sistema. Iš tiesų Reglamentu Nr. 343/2003, darant prielaidą, kad įprastomis aplinkybėmis už prieglobsčio prašytojo prašymo nagrinėjimą atsakingoje valstybėje narėje bus gerbiamos jo pagrindinės teisės, siekiama nustatyti, kaip matyti, be kita ko, iš išvados byloje C-411/10 124 ir 125 punktų, aiškų ir veiksmingą metodą, padedantį greitai nustatyti už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę. Dėl to Reglamente Nr. 343/2003 numatyta, kad už vienoje iš Sąjungos šalių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą būtų atsakinga tik viena valstybė narė, nustatyta remiantis objektyviais kriterijais.

85 Tačiau jei dėl bet kokio atsakingos valstybės narės padaryto direktyvų 2003/9, 2004/83 arba 2005/85 atskirų nuostatų pažeidimo valstybei narei, kurioje pateiktas prieglobsčio prašymas, būtų užkirstas kelias perduoti prašytoją tokiai pirmajai valstybei, Reglamento Nr. 343/2003 III skyriuje nurodyti atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai būtų papildyti dar vienu pašalinimo kriterijumi, pagal kurį dėl minėtų direktyvų nuostatų nedidelių pažeidimų, padarytų konkrečioje valstybėje narėje, ši galėtų būti atleista nuo šiame reglamente numatytų įpareigojimų. Dėl to tokie įpareigojimai netektų prasmės ir kiltų grėsmė tikslo greitai nustatyti už Sąjungoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę narę įgyvendinimui.

86 Priešingai, jei būtų rimto pagrindo manyti, kad yra sisteminių prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų atsakingoje valstybėje narėje trūkumų, kurie gali lemti nežmonišką arba žeminamą elgesį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį, su prieglobsčio prašytojais, perduotais į tokios valstybės narės teritoriją, toks perdavimas būtų nesuderinamas su šia nuostata.

87 Kalbant apie situaciją Graikijoje, šalys, kurios pateikė pastabų Teisingumo Teismui, sutaria, kad per šią valstybę narę 2010 m. į Sąjungą atvyko beveik 90 % nelegalių migrantų ir dėl šio srauto šiai valstybei narei, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, teko neproporcingai didelė našta, su kuria Graikijos valdžios institucijos fiziškai nepajėgios susidoroti. Graikijos Respublika nurodė, kad valstybės narės nepritarė Komisijos siūlymui sustabdyti Reglamento Nr. 343/2003 taikymą ir jį iš dalies pakeisti sušvelninus pirmojo atvykimo kriterijų.

88 Panašioje situacijoje į tas, kurios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, t. y. kai prieglobsčio prašytojas 2009 m. birželio mėnesį buvo perduotas Graikijai, kuri buvo atsakinga valstybė narė, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, be kita ko, kad Belgijos Karalystė pažeidė EŽTK 3 straipsnį, pirma, dėl ieškovui kilusios grėsmės, kurią lėmė prieglobsčio procedūros Graikijoje trūkumai, nes Belgijos valdžios institucijos žinojo, arba turėjo žinoti, kad nebuvo jokios garantijos, jog Graikijos valdžios institucijos atidžiai išnagrinės jo prieglobsčio prašymą, ir, antra, dėl, žinant visas aplinkybes, ieškovui sudarytų sulaikymo ir gyvenimo sąlygų, kurios prilygo žeminamam elgesiui (2011 m. sausio 21 d. EŽTT sprendimo *M. S. S. prieš Belgiją ir Graikiją*, dar nepaskelbto *Recueil des arrêts et décisions,* 358, 360 ir 367 punktai).

89 Minėtame sprendime aprašytas pagrindinių teisių pažeidimo lygis rodo, kad tuo metu, kai buvo perduotas ieškovas M. S. S., Graikijoje buvo sisteminių prieglobsčio procedūros ir jo prašytojų priėmimo sąlygų trūkumų.

90 Spręsdamas, ar ieškovui kilusi grėsmė buvo pakankamai įrodyta, Europos Žmogaus Teisių Teismas atsižvelgė į reguliarias ir nuoseklias tarptautinių nevyriausybinių organizacijų ataskaitas, kuriose buvo nurodomi praktiniai bendrosios Europos prieglobsčio sistemos taikymo Graikijoje sunkumai, Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro (UNHCR) laiškus kompetentingam Belgijos ministrui, taip pat į

Komisijos Dublino sistemos vertinimo ataskaitas bei pasiūlymus išdėstyti Reglamentą Nr. 343/2003 nauja redakcija, siekiant sustiprinti šios sistemos veiksmingumą ir veiksmingą pagrindinių teisių apsaugą (minėto Sprendimo *M. S. S. prieš Belgiją ir Graikiją* 347–350 punktai).

91 Taigi, priešingai, nei tvirtina Belgijos, Italijos ir Lenkijos vyriausybės, kad valstybės narės neturi priemonių, tinkamų įvertinti, ar atsakinga valstybė narė gerbia pagrindines teises, ir tai, kokia reali grėsmė kiltų prieglobsčio prašytojui, jeigu jis būtų perduotas tokiai valstybei narei, tokia informacija, kurią nurodo Europos Žmogaus Teisių Teismas, gali padėti valstybėms narėms įvertinti prieglobsčio sistemos veikimą atsakingoje valstybėje narėje ir atitinkamai nustatyti tokią riziką.

92 Svarbu pažymėti Komisijos ataskaitų ir pasiūlymų iš dalies pakeisti Reglamentą Nr. 343/2003 svarbą – valstybė narė, kuri privalo perduoti, turi apie juos žinoti, atsižvelgiant į tai, kad dalyvavo Europos Sąjungos Tarybos, kuri yra vienas iš šių dokumentų adresatų, darbe.

93 Be to, SESV 80 straipsnyje numatyta, kad prieglobsčio politikai ir jos įgyvendinimui taikomas solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių principas, įskaitant jo finansinius padarinius. Direktyva 2001/55 yra tokio solidarumo pavyzdys, tačiau, kaip pažymėta per posėdį, joje nurodyti solidarumo mechanizmai taikomi tik išimtinėmis aplinkybėmis, kurios patenka į šios direktyvos taikymo sritį, t. y. masinio šalies viduje perkeltųjų asmenų srauto atveju.

94 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse bylose, tam, kad Sąjunga ir jos valstybės narės galėtų laikytis savo įsipareigojimų, susijusių su prieglobsčio prašytojų pagrindinių teisių apsauga, valstybės narės, įskaitant nacionalinius teismus, privalo neperduoti prieglobsčio prašytojo „atsakingai valstybei narei“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, kai negali nežinoti, kad sisteminiai prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų tokioje valstybėje narėje trūkumai yra rimta ir pagrįsta priežastis manyti, jog prašytojui kils reali nežmoniško ar žeminamo elgesio grėsmė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį.

95 Kalbant apie tai, ar valstybė narė, negalinti perduoti prieglobsčio prašytojo valstybei narei, kuri yra „atsakinga“ pagal Reglamentą Nr. 343/2003, privalo pati išnagrinėti prašymą, svarbu pažymėti, kad šio reglamento III skyriuje išvardyti keli kriterijai ir kad pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 dalį šie kriterijai yra taikomi tokia tvarka, kokia jie pateikti šiame skyriuje.

96 Nepažeidžiant Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos valstybės narės teisės pačiai išnagrinėti prašymą tuo atveju, jei negali perduoti prašytojo Graikijai, kai ši valstybė yra atsakinga valstybė narė pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, valstybė narė, kuri turi atlikti tokį perdavimą, privalo išnagrinėti šiame skyriuje išdėstytus kriterijus, kad įvertintų, ar kuris nors kitas kriterijus leidžia nustatyti kitą valstybę narę, kuri būtų atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

97 Pagal Reglamento Nr. 343/2003 13 straipsnį, jei remiantis šiame reglamente išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas prieglobsčio prašymas.

98 Tačiau valstybė narė, kurioje yra prieglobsčio prašytojas, privalo užtikrinti, kad dėl nepagrįstai ilgai trunkančios atsakingos valstybės narės nustatymo procedūros nebūtų dar labiau pažeistos šio prašytojo pagrindinės teisės. Jei būtina, tokia valstybė narė turi pati išnagrinėti prašymą laikydamasi Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nustatytos tvarkos.

99 Iš visų išdėstytų argumentų matyti, kad, kaip savo išvados byloje C–411/10 131 punkte pažymėjo generalinė advokatė, Reglamento Nr. 343/2003 taikymas remiantis nenuginčijama prezumpcija, kad įprastomis aplinkybėmis už prieglobsčio prašytojo prašymo nagrinėjimą atsakingoje valstybėje narėje bus gerbiamos jo pagrindinės teisės, yra nesuderinamas su valstybių narių pareiga aiškinti ir taikyti Reglamentą Nr. 343/2003, atsižvelgiant į pagrindines teises.

100 Be to, kaip pabrėžė N. S., jei Reglamentu Nr. 343/2003 būtų įtvirtinta nenuginčijama prezumpcija, kad gerbiamos pagrindinės teisės, būtų galima manyti, kad juo pačiu paneigiamos pagrindinių teisių apsaugos ir užtikrinimo, kad Sąjunga bei jos valstybės narės jų laikosi, garantijos.

101 Būtent taip būtų, kalbant apie nuostatą, kurioje numatyta, kad kai kurios valstybės yra „saugios šalys“, kiek tai susiję su pagrindinių teisių gerbimu, jei tokią nuostatą reikėtų aiškinti kaip nenuginčijamą prezumpciją, pagal kurią nepriimtini jokie priešingi įrodymai.

102 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad Direktyvos 2005/85 36 straipsnio, susijusio su saugios Europos šalies sąvoka, 2 dalies a ir c punktuose numatyta, kad trečioji šalis gali būti laikoma saugia trečiąja šalimi taikant 1 dalį tik tuo atveju, jeigu ji ne tik yra ratifikavusi Ženevos konvenciją ir EŽTK, bet ir laikosi jų nuostatų.

103 Tokia formuluotė rodo, kad vien dėl to, jog valstybė ratifikavo konvencijas, negalima daryti nenuginčijamos prezumpcijos, kad ji laikosi šių konvencijų. Toks pat principas taikomas ir valstybėms narėms, ir trečiosioms šalims.

104 Atsižvelgiant į tai, pripažintina, kad šio sprendimo 80 punkte konstatuota prezumpcija, pagrindžianti aptariamą sritį reglamentuojančius teisės aktus, kad su prieglobsčio prašytojais bus elgiamasi gerbiant žmogaus teises, yra nuginčijama.

105 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip, kad pagal Sąjungos teisę draudžiama taikyti nenuginčijamą prezumpciją, jog valstybė narė, kuri yra atsakinga pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį, gerbia Sąjungos pagrindines teises.

106 Chartijos 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad valstybės narės, įskaitant nacionalinius teismus, privalo neperduoti prieglobsčio prašytojo „atsakingai valstybei narei“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, kai negali nežinoti, kad sisteminiai prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų tokioje valstybėje narėje trūkumai yra rimta ir pagrįsta priežastis manyti, jog prašytojui kils reali nežmoniško ar žeminamo elgesio grėsmė, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

107 Nepažeidžiant Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos valstybės narės teisės pačiai išnagrinėti prašymą tuo atveju, jei negali perduoti prašytojo kitai Europos Sąjungos valstybei narei, kai tokia valstybė yra atsakinga valstybė narė pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, valstybė narė, kuri turi atlikti tokį perdavimą, privalo išnagrinėti šiame skyriuje išdėstytus kriterijus, kad įvertintų, ar kuris nors kitas kriterijus leidžia nustatyti kitą valstybę narę, kuri būtų atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

108 Tačiau valstybė narė, kur yra prieglobsčio prašytojas, privalo užtikrinti, kad dėl nepagrįstai ilgai trunkančios atsakingos valstybės narės nustatymo procedūros nebūtų dar labiau pažeistos šio prašytojo pagrindinės teisės. Jei būtina, tokia valstybė narė turi pati išnagrinėti prašymą laikydamasi Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nustatytos tvarkos.

Dėl penktojo klausimo byloje C-411/10

109 Savo penktuoju klausimu byloje C-411/10 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* iš esmės klausia, ar pagal bendruosius Sąjungos teisės principus, visų pirma Chartijos 1 straipsnį dėl žmogaus orumo, 18 straipsnį dėl teisės į prieglobstį ir 47 straipsnį dėl teisės į veiksmingą teisinę gynybą, suteikiamos apsaugos asmeniui, kuriam taikomas Reglamentas Nr. 343/2003, taikymo sritis yra platesnė už EŽTK 3 straipsniu suteikiamą apsaugą.

110 Kaip teigia Komisija, atsakius į šį klausimą turi būti galima nustatyti Chartijos nuostatas, kurias pažeidus atsakingai valstybei narei kiltų valstybės narės, turinčios priimti sprendimą dėl perdavimo, subsidiari atsakomybė.

111 Iš tiesų, net jei *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* prašyme priimti prejudicinį sprendimą aiškiai nenurodė, kodėl jam reikia atsakymo į klausimą, kad galėtų priimti sprendimą, skaitant šį prašymą vis dėl to gali atrodyti, kad šį klausimą galima pagrįsti atsižvelgiant į 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendimą *K. R. S prieš Jungtinę Karalystę*, dar nepaskelbtą *Recueil des arrêts et décisions,* kuriame Europos Žmogaus Teisių Teismas ieškinį dėl EŽTK 3 ir 13 straipsnių pažeidimo ieškovo perdavimo iš Jungtinės Karalystės į Graikiją atveju pripažino nepriimtinu. Kai kurios šalys *Court*

of Appeal (England & Wales) (Civil Division) tvirtino, kad pagal Chartiją suteikiama pagrindinių teisių apsauga yra platesnė už EŽTK suteikiamą apsaugą ir kad atsižvelgiant į Chartiją turėjo būti patenkintas jų prašymas neperduoti ieškovo pagrindinėje byloje Graikijai.

112 Priėmus sprendimą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, Europos Žmogaus Teisių Teismas, atsižvelgdamas į naujus įrodymus, peržiūrėjo savo poziciją ir minėtame Sprendime *M. S. S. prieš Belgiją ir Graikiją* nusprendė, ne tik kad Graikijos Respublika pažeidė EŽTK 3 straipsnį dėl ieškovo laikymo ir gyvenimo sąlygų Graikijoje ir EŽTK 13 straipsnį, skaitomą kartu su minėtu 3 straipsniu, dėl ieškovui taikytos prieglobsčio procedūros trūkumų, bet ir kad Belgijos Karalystė pažeidė EŽTK 3 straipsnį dėl to, kad ieškovui kilo grėsmė dėl prieglobsčio procedūros Graikijoje trūkumų ir šio straipsnio neatitinkančių laikymo ir gyvenimo sąlygų Graikijoje.

113 Kaip matyti iš šio sprendimo 106 punkto, valstybė narė pažeistų Chartijos 4 straipsnį, jei perduotų prieglobsčio prašytoją atsakingai valstybei narei, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, šio sprendimo 94 punkte aprašytomis aplinkybėmis.

114 Neatrodo, kad jei būtų atsižvelgta į Chartijos 1, 18 ir 47 straipsnius, atsakymai į antrąjį–ketvirtąjį ir šeštąjį klausimus byloje C-411/10 ir į du klausimus byloje C-493/10 būtų kitokie.

115 Todėl į penktąjį klausimą, pateiktą byloje C-411/10, reikia atsakyti taip, kad atsižvelgiant į Chartijos 1, 18 ir 47 straipsnius atsakymai į antrąjį–ketvirtąjį ir šeštąjį klausimus byloje C-411/10 ir į du klausimus byloje C-493/10 nesikeičia.

Dėl septintojo klausimo byloje C-411/10

116 Septintuoju klausimu byloje C-411/10 *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* iš esmės klausia, ar tiek, kiek nurodyti klausimai susiję su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais, atsakymai į antrąjį–šeštąjį klausimus nors kažkiek skirtųsi, jei būtų atsižvelgta į Protokolą Nr. 30.

117 Kaip priminė EHRC, šis klausimas kilo dėl *Secretary of State* pareikštos pozicijos *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court)*, kad Chartijos nuostatos netaikomos Jungtinei Karalystei.

118 Net jei *Secretary of State* nebesilaikė šios pozicijos *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)*, svarbu priminti, kad Protokolo Nr. 30 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog Chartija neišplečia Teisingumo Teismo ar jokio kito Lenkijos Respublikos arba Jungtinės Karalystės teismo galimybių nustatyti, kad Lenkijos Respublikos arba Jungtinės Karalystės įstatymai ar kiti teisės aktai, administracinė praktika ar veiksmai yra nesuderinami su pagrindinėmis teisėmis, laisvėmis ir principais, kuriuos ji iš naujo patvirtina.

119 Iš šios nuostatos teksto matyti, kad, kaip savo išvados, be kita ko, 169–170 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, Protokolu Nr. 30 nėra ginčijamas Chartijos galiojimas Jungtinei Karalystei arba Lenkijai, o tai patvirtinama šio protokolo preambulėje. Pagal Protokolo Nr. 30 trečią konstatuojamąją dalį ESS 6 straipsnyje numatyta, kad Lenkijos Respublikos ir Jungtinės Karalystės teismai privalo taikyti ir aiškinti Chartiją griežtai laikydamiesi tame straipsnyje nurodytų paaiškinimų. Be to, šio protokolo šeštoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad Chartijoje dar kartą patvirtinamos Sąjungos pripažintos teisės, laisvės ir principai, kuriems suteikiama daugiau matomumo, tačiau nesukuriama naujų teisių ar principų.

120 Tokiomis aplinkybėmis Protokolo Nr. 30 1 straipsnio 1 dalimi patikslinamas Chartijos 51 straipsnis dėl jos taikymo srities ir ja nesiekiama atleisti Lenkijos Respublikos ir Jungtinės Karalystės nuo pareigos gerbti Chartijos nuostatas arba užkirsti kelią vienos iš šių valstybių narių teismui užtikrinti šių nuostatų laikymąsi.

121 Kadangi pagrindinėse bylose aptariamų teisių Chartijos IV antraštinėje dalyje nėra, nereikia priimti sprendimo dėl Protokolo Nr. 30 1 straipsnio 2 dalies išaiškinimo.

122 Todėl į septintąjį klausimą byloje C-411/10 reikia atsakyti taip, kad tiek, kiek nurodyti klausimai susiję su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais, atsakymai į antrąjį–šeštąjį klausimus, pateiktus byloje C-411/10, nesiskirtų, jei būtų atsižvelgta į Protokolą Nr. 30.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

123 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Pagal 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus

ir mechanizmus, 3 straipsnio 2 dalį valstybės narės priimtu sprendimu nagrinėti prieglobsčio prašymą, net jeigu ji pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą, įgyvendinama Sąjungos teisė pagal ESS 6 straipsnį ir (arba) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnį.

2. Pagal Sąjungos teisę draudžiama taikyti nenuginčijamą prezumpciją, kad valstybė narė, kuri yra atsakinga pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį, gerbia Europos Sąjungos pagrindines teises.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį reikia aiškinti taip, kad valstybės narės, įskaitant nacionalinius teismus, privalo neperduoti prieglobsčio prašytojo „atsakingai valstybei narei“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 343/2003, kai negali nežinoti, kad sisteminiai prieglobsčio procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų tokioje valstybėje narėje trūkumai yra rimta ir pagrįsta priežastis manyti, jog prašytojui kils reali nežmoniško ar žeminamo elgesio grėsmė, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Nepažeidžiant Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nurodytos valstybės narės teisės pačiai išnagrinėti prašymą tuo atveju, jei negali perduoti prašytojo kitai Europos Sąjungos valstybei narei, kai tokia valstybė yra atsakinga valstybė narė pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus, valstybė narė, kuri turi atlikti tokį perdavimą, privalo išnagrinėti šiame skyriuje išdėstytus kriterijus, kad įvertintų, ar kuris nors kitas kriterijus leidžia nustatyti kitą valstybę narę, kuri būtų atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

Tačiau valstybė narė, kurioje yra prieglobsčio prašytojas, privalo užtikrinti, kad dėl nepagrįstai ilgai trunkančios atsakingos valstybės narės nustatymo procedūros nebūtų dar labiau pažeistos šio prašytojo pagrindinės teisės. Jei būtina, tokia valstybė narė pati turi išnagrinėti prašymą laikydamasi Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje nustatytos tvarkos.

3. **Atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1, 18 ir 47 straipsnius atsakymai nesikeičia.**

4. **Tiek, kiek nurodyti klausimai susiję su Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės įsipareigojimais, atsakymai į antrąjį–šeštąjį klausimus, pateiktus byloje C-411/10, nesiskirtų, jei būtų atsižvelgta į Protokolą Nr. 30 dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijos Respublikai ir Jungtinei Karalystei.**

Parašai.